

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No3
MAXSUS SON

BAKALAVR TALABALARINING MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr.
2026-yil, aprel-may.*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeveva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanov Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Xamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

BUXGALTERIYA VA EKOLOGIK HISOBOT (ESG HISOBOTLARI).....	21
Abdulkarimov Qamariddin Isroiljon o'g'li, Abdurashidov Faxriddin Fazliddin o'g'li, Beknazarov Zafarjon Ergachevich	
YASHIL INVESTITSİYALARNI RIVOJLANTIRISH – BARQAROR IQTISODIY O'SISHNING ASOSIY YO'NALISHI	26
Yarboeva Farida Ulug'bek qizi, Yoqubova Zilola To'ra qizi	
RAQAMLI SOLIQ NAZORATINING BUXGALTERIYA TIZIMIGA TA'SIRI	30
Abdulxatov Mirkomil O'rol o'g'li, Rustamov Davron Rustamovich	
ИННОВАЦИОННЫЙ МАРКЕТИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	34
Насиров Дилшод Фархадович, Халманова Шахзода, Кенесбаева Азиза	
O'ZBEKISTON TURIZM TIZIMIDA QO'SHILGAN QIYMAT ZANJIRINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	39
Normurodov X.E., Abdurazakova Farangis Dilshod qizi	
СОВРЕМЕННЫЕ ШКОЛЫ НАУКИ УПРАВЛЕНИЯ И ИХ ОСНОВНЫЕ ИДЕИ.....	44
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Джамолова Хилола Исмаиллаевна	
O'ZBEKISTONDA BUXGALTERIYA HISOBINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA MOSLASHTIRISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	50
Qosimova Fazilat Sherzod qizi, Shermuxamedov Bexzodjon Usmonovich	
MARKAZIY BANK RAQAMLI VALYUTALARI VA GLOBAL PUL TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI.....	57
Jumanova Shaxlo Boxodir qizi, Shovkatov Nodirjon Ne'matjon o'g'li	
RAQOBAT VA MONOPOLIYA SHAROITIDA BOZOR SAMARADORLIGI HAMDA IQTISODIY RIVOJLANISH OMILLARI	62
Yo'ldashaliyev Muxammadaziz Xabibulla o'g'li, Yoqubova Zilola Tura qizi	
ИНВЕСТИЦИИ В ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	68
Насиров Дилшод Фархадович, Тохинова Азиза Олимжоновна, Исокулова Хуснора алохиддиновна	
FRANCHAYZING FAOLIYATIDA RAQAMLI MARKETING VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI.....	74
Xodjayev Anvar Rasulovich, Nasimov Dilshodbek Hotam o'g'li	
AGROINDUSTRIAL BIOMASSANING IKKILAMCHI UTILIZATSIYASI – YOPIQ SIKL IQTISODIY MODELINING INFRATUZILMAVIY TAYANCHI: IQTISODIY-EKOLOGIK MEZONLAR VA MILLIY AMALIYOT.....	80
Kadirova Maraljon Matyakubovna, Eshbekov Murodjon Uktamovich	
ZAMONAVIY TO'LOV TIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA ULARNING MOLİYAVIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI.....	87
Alimov Umid Xamid o'g'li, Rustamov Maqsud Suvonqulovich	
RAQOBATLASHMAGAN BOZOR SHAROITIDA NARX BELGILASH TAMOYILLARI.....	92
G'aniyev Fayzbek Abduxamid o'g'li, Jumanazarov Og'abek Ahmadjon o'g'li, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	104
Akhrorova Munavvar Farkhod kizi, Abdalimov Orzubek Tuychibek o'g'li, Samiyev Damir Ahmad o'g'li, Rakhmonov Umrzoq Otaboy o'g'li	

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA BANK KREDITLARINING AHAMIYATI.....	112
Ubaydulloyeva Rayhona Fahriddin qizi, F.U.Umarov	
O'ZBEKISTONDA TURIZM XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASINI QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	119
Raxmonova Sabina Navro'z qizi, Nazar Nazarov G'ulomovich	
TARMOQ TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING AHAMIYATI	124
Samadova Solik qizi, Normurodov Husan	
TIJORAT BANKLARINING RAQAMLI XIZMATLARIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	130
Tillayev Xurshidjon Sulaymon o'g'li, Karimov Umrbek Javlonbek o'g'li	
ISLOM MOLIYASINI O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISHI.....	137
Qobilova Nodira Qayumjon qizi, Normurodov X.E.	
XALQARO VA MILLIY BUXGALTERIYADA NOMODDIY AKTIVLARNI HISOBGA Olish, BAHOLASHNING O'ZIGA XOS JIHATLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	141
Axmetova Nasiba Axmetovna, Mavlanov Normo'min Normamatovich	
URBANIZATSIYA SHAROITIDA TRANSPORT MARKETINGINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	147
Iskandarov Qudrat Shuxratovich, Ataniyazova Zarina Niyetbay qizi	
IQTISODIY ATAMALARNING O'ZBEK TILIDA SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI.....	154
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna, Salamova Oliya	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING HAJMI, OMILLARI VA UNI KAMAYTIRISH YO'LLARI.....	158
Tohirova Gulnoza Zokirovna, Tillayev Xurshidjon Sulaymon o'g'li	
RAQAMLI BANK TIZIMLARI VA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR (FINTECH)NING AN'ANAVIY BANKLARGA TA'SIRI.....	164
Shermuxe'dov Bexzodjon Usmonovich, Qosimova Fazilat Sherzod qizi, Abdumalikova Busalima Abduvali qizi	
SUN'IY INTELLEKTNING AXBOROT BOZORIGA TA'SIRI: MAHSULOT VA MEHNAT BOZORIDAGI O'ZGARISHLAR.....	170
Mo'y'dinjonova Durdonaxon Ilhomjon qizi, Ismanov Ibrohim Nabiye'vich	
ICHKI AUDIT TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO STANDARTLAR VA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA.....	175
Axmedov Xasan Ruzibaye'vich, Ruzibaye'va Karima Shavkat qizi, Abdumalikova Busalima Abduvali qizi	
SARATON KASALLIGIDA PSIXOLOGIK REABILITATSIYA: "5 OLAM" MODELINI KENGAYTIRISH VA AMALIY QO'LLASH	182
Salayeva Laylo Shavkatovna, Toshtemirov Doston Tohirjon o'g'li	
THE CHALLENGES OF MANAGING CROSS-FUNCTIONAL TEAMS IN PHARMACEUTICAL PROJECTS	187
Murodova Feruzakhon Talatovna	
GREEN ECONOMY AND GREEN INVESTMENT: SUSTAINABLE AS A MAIN FACTOR OF ECONOMIC GROWTH.....	194
Tursinov A.J., Jalgasbaeva J.A., Axmetova U.M.	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA STRATEGIK MENEJMENTNING AHAMIYATI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	199
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich, Dilmurodov Komiljon Ahmad o'g'li	
O'ZBEK TILINING TARIXIY TARAQQIYOT BOSQICHLARI.....	204
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna, Baxronov Timur Rustamovich	

ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA STRATEGIK BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	208
Makhmudov Sunnatjon Abdujabbor o'g'li, Ashurova Jasmina Jo'ra qizi	
O'ZBEKISTONDA ATROF-MUHIT IQTISODIYOTI VA BARQAROR RIVOJLANISH MASALALARI	213
Boltayeva Sh.B., Hayitova Charos, Latipova Jasmina	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	216
Izzatillayeva Munisabonu Ikromjon qizi, Yangiboyev Sirojddin Juramurodivich	
O'ZBEKISTON EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING ROLI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	220
Ashurova Nilufar Yuldosh qizi, Xurshidjon Tillayev Sulaymon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH	225
Iskenderov Axmet Maksetbaevich, Irisaliyeva Kamola Otabekovna	

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINI INNOVATION RIVOJLANTIRISH

Iskenderov Axmet Maksetbaevich

Toshkent shahridagi "MEI" Milliy tadqiqot universiteti
Federal davlat budjeti oliy ta'lim muassasasi
filiali direktor o'rinbosari, professor

Irinaliyeva Kamola Otabekovna

Toshkent shahridagi "MEI" Milliy tadqiqot universiteti
Federal davlat budjeti oliy ta'lim muassasasi
filiali talabasi
kamolairinaliyeva@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda yashil iqtisodiyot tamoyillari asosida sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada yashil iqtisodiyotning mohiyati, sanoat tarmoqlarida ekologik toza texnologiyalarni joriy etish yo'nalishlari, shuningdek, innovatsion boshqaruv mexanizmlarining ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda mamlakat sanoatida yashil texnologiyalarni keng qo'llash imkoniyatlari, mavjud holatlar hamda ularni yanada takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, innovatsiya, sanoat korxonasi, barqaror rivojlanish, ekologiya, texnologiya.

Abstract: This article analyzes the innovative development of industrial enterprises in Uzbekistan based on the principles of a green economy. It examines the essence of the green economy, the directions for implementing environmentally friendly technologies in industrial sectors, as well as the importance of innovative management mechanisms. The study explores the possibilities for the widespread application of green technologies in the country's industry, existing conditions, and proposals for their further improvement.

Key words: green economy, innovation, industrial enterprise, sustainable development, ecology, technology.

Аннотация: В данной статье анализируются вопросы инновационного развития промышленных предприятий Узбекистана на основе принципов зеленой экономики. В статье рассматриваются сущность зеленой экономики, направления внедрения экологически чистых технологий в промышленные отрасли, а также значение инновационных механизмов управления. В исследовании изучаются возможности широкого применения зеленых технологий в промышленности страны, существующие условия и предложения по их дальнейшему совершенствованию.

Ключевые слова: зеленая экономика, инновации, промышленное предприятие, устойчивое развитие, экология, технологии.

KIRISH

So'nggi yillarda dunyo miqyosida iqtisodiy rivojlanishning yangi modeli — yashil iqtisodiyot konsepsiyasi keng qo'llanilmoqda. Yashil iqtisodiyot iqtisodiy o'sish bilan birga atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasida ham ushbu yo'nalishda keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-sonli qarori¹ bilan "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi" qabul qilinib, 2030-yilgacha bo'lgan davr uchun ustuvor vazifalar belgilangan. Mamlakat sanoat tarmoqlarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish, chiqindisiz ishlab chiqarish tizimiga o'tish hamda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish ushbu strategiyaning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi bo'yicha ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Xalqaro miqyosda David Pearce, Edward Barbier hamda David Pearce kabi olimlarning ilmiy ishlari yashil iqtisodiyotning nazariy asoslarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etgan. Ular yashil iqtisodiyotni resurslardan samarali foydalanish, ijtimoiy adolat hamda ekologik barqarorlikni ta'minlovchi tizim sifatida talqin etadilar².

O'zbekistonlik tadqiqotchilar orasida I. Umurzakov, M. Qodirov hamda N. Tursunovlarning ilmiy ishlari innovatsion rivojlanish va sanoat transformatsiyasi masalalariga bag'ishlangan³.

Shuningdek, United Nations hamda World Bank hisobotlarida yashil iqtisodiyotga o'tishning iqtisodiy samaradorligi, energiya tejamkor texnologiyalarni keng joriy etish hamda ekologik xavfsizlikni mustahkamlash zarurligi alohida ta'kidlanadi⁴.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tahliliy, taqqoslama, statistik hamda tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Mamlakat sanoat korxonalari ekologik va innovatsion faoliyatiga oid mavjud ma'lumotlar, rasmiy hisobotlar hamda xalqaro tashkilotlarning tahliliy materiallari tadqiqotning asosiy manbalari sifatida xizmat qildi.

Shuningdek, O'zbekistonda yashil iqtisodiyot siyosatini amalga oshirish jarayoniga oid davlat dasturlari, me'yoriy-huquqiy hujjatlar hamda sanoat tarmoqlarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq amaliy jarayonlar tahlil qilindi. Mazkur metodologik yondashuvlar tadqiqot mavzusini kompleks o'rganish va ilmiy asoslangan xulosalar shakllantirish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda sanoat tarmoqlarida yashil texnologiyalarni joriy etish bo'yicha muhim natijalarga erishilmoqda. Energiya tejamkor uskunalardan foydalanish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini ishlab chiqarish jarayonlariga tatbiq etish hamda chiqindilarni qayta ishlash tizimlarini kengaytirish bo'yicha amaliy ishlar izchil amalga oshirilmoqda.

Xususan, Navoiy erkin iqtisodiy zonasi hududida faoliyat yuritayotgan qator korxonalarda quyosh panellari o'rnatilishi natijasida ishlab chiqarishdagi energiya xarajatlari sezilarli darajada qisqardi. Bu esa energiya samaradorligini oshirish bilan birga ishlab chiqarish tannarxini kamaytirishga ham xizmat qilmoqda.

Shuningdek, O'zmetkombinat hamda O'zavtosanoat korxonalarida chiqindilarni qayta ishlash tizimlarini joriy etish orqali ekologik barqarorlikni ta'minlash va atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish bo'yicha samarali mexanizmlar shakllantirilmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil texnologiyalarni sanoat korxonalarida keng qo'llash resurslardan samarali foydalanish, energiya tejamkorligini oshirish hamda ishlab chiqarish jarayonlarining ekologik xavfsizligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bunday yondashuv korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish va uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil bo'lib hisoblanadi.

1 <https://lex.uz/docs/-4539502>

2 Pearce, D., Markandya, D., & Barbier, E. (1989). *Blueprint for a Green Economy.* London: Earthscan.

3 Umurzakov, I. (2020). *Innovatsion rivojlanish strategiyasi va uning iqtisodiy samarasi.* Tashkent: Iqtisodiyot nashriyoti., Qodirov, M. (2021). *Sanoat tarmoqlarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish yo'nalishlari.* O'zbekiston iqtisodiyoti jurnali, 3(2), 45–52.

4 United Nations Environment Programme. (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication.* World Bank. (2022). *Green Transition in Central Asia: Opportunities and Challenges.* Washington, DC.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Yashil iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirish mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Mazkur yo'nalishda texnologik modernizatsiya, energiya samaradorligini oshirish, ekologik menejment tizimlarini joriy etish hamda inson kapitalini rivojlantirish asosiy omillar sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sanoat korxonalarida yashil texnologiyalarni keng joriy etish nafaqat ekologik xavfsizlikni mustahkamlash, balki ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va resurslardan oqilona foydalanishga ham xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsion boshqaruv mexanizmlaridan foydalanish sanoat tarmoqlarining raqobatbardoshligini kuchaytirishga imkon yaratadi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

1. Sanoat tarmoqlarida ekologik sertifikatlash tizimini keng joriy etish.
2. Innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etishda davlat qo'llab-quvvatlovini yanada kuchaytirish.
3. Energiya tejamkor uskunalar hamda yashil texnologiyalarni subsidiyalash mexanizmlarini kengaytirish.
4. Yashil iqtisodiyot yo'nalishidagi ilmiy tadqiqotlar va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish.
5. Sanoat korxonalarida ekologik menejment va raqamli boshqaruv tizimlarini takomillashtirish.

Mazkur tavsiyalarning amaliyotga joriy etilishi sanoat korxonalarining innovatsion rivojlanishini jadallashtirish, ekologik barqarorlikni mustahkamlash hamda mamlakat iqtisodiyotining uzoq muddatli samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. David Pearce, David Markandya, & Edward Barbier. (1989). *Blueprint for a Green Economy*. – London: Earthscan.
2. United Nations Environment Programme. (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*.
3. I. Umurzakov. (2020). Innovatsion rivojlanish strategiyasi va uning iqtisodiy samarasi. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
4. M. Qodirov. (2021). Sanoat tarmoqlarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish yo'nalishlari. // *O'zbekiston iqtisodiyoti jurnali*, 3(2), 45–52.
5. World Bank. (2022). *Green Transition in Central Asia: Opportunities and Challenges*. – Washington, DC.
6. A. Искендеров, & К. Ирисалиева. (2025). Анализ энергоэффективности промышленных предприятий на мировом уровне. // *Interpretation and Researches*, (1(47)).
7. A. Искендеров, & К. Ирисалиева. (2025). Зарубежный опыт развития инновационной деятельности предприятий энергетической отрасли. // *Talqin va tadqiqotlar*, (1(59)).
8. O. I. Begmullayev. (2024). Sanoat korxonalarini bozor sharoitlariga moslashtirish samaradorligini oshirish (Monografiya). // *Interpretation and Researches*, 2(15).
9. O. Begmullayev. (2025). Sanoat korxonalarini bozor sharoitlariga moslashtirishga nazariy yondashuvlar. // *Green Economy and Development*, 3(2).
10. F. Саотов, А. Саманов, О. Бегмуллаев, & Р. Хикматов. (2025). Повышение инвестиционной привлекательности промышленных предприятий. // *Talqin va tadqiqotlar*, (1(59)).
11. O. Бегмуллаев, & Sh. Суяров. (2025). Sanoat korxonalari samaradorligini baholashning zamonaviy usullarining xususiyatlari. // *Interpretation and Researches*, (1(47)).
12. O. Бегмуллаев, & Sh. Мирсаидова. (2025). Зарубежный опыт повышения эффективности деятельности предприятий энергетической отрасли и возможности его использования в отечественных условиях. // *Talqin va tadqiqotlar*, (1(59)).
13. O. Begmullayev. (2024). O'zbekistonda elektr energiya tizimini ta'minlash muammolari. // *Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика)*, (8), 712–726.
14. O. I. Begmullayev, F. Y. Soatov, & A. O. Irisaliyev. (2024). O'zbekistonda issiqlik energetikasi korxonalari rivojlanishining tashkiliy-iqtisodiy xususiyatlari. // *Educational Research in Universal Sciences*, 3(1), 84–92.
15. O. Бегмуллаев, Sh. Мирсаидова, К. Ибрагимова, & А. Ирисалиев. (2024). Анализ эффективности деятельности предприятий энергетической отрасли Узбекистана. // *Interpretation and Researches*, 2(24).
16. O. Бегмуллаев, & N. Мирсаитов. (2024). “Ўзбекўмир” АЖ корхоналарида инновацион фаолиятни амалга оширишнинг замонавий ҳолати. // *Interpretation and Researches*, 2(5(27)).
17. O. I. Begmullayev, & N. Sunnatullaevich. (2024). The Current State of Innovation and Investment Activity at Mining Enterprises of Uzbekistan. // *Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education*, 2(4), 556–560.
18. O. I. Бегмуллаев, & А. О. Ирисалиев. (2024). Организационно-экономический механизм повышения эффективности деятельности предприятий энергетической отрасли и ее основные элементы. // *SCHOLAR*, 2(3), 129–134.
19. Otabek A., & Otabek B.. (2023). Alternative energy and its place in ensuring the energy balance of the Republic of Uzbekistan. // *AIP Conference Proceedings*, 2552(1).
20. O. Akhmedov, & O. Begmullayev. (2020). The ways ensuring energy balance in Uzbekistan. // *E3S Web of Conferences*, Vol. 216, p. 01137.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

3-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to'plami

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
